

Tööandjad ei enneta tööõnnetusi piisavalt

Valentina Soone
tööinspektor

Tööinspektsiooni Lõuna inspektsioon viis läbi sihtkontrolli „Lõuna tööõnnetused 2012“, mille eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas tööandja on kavandanud korduvate tööõnnetuste vältimiseks meetmed ja neid ettevõttes rakendanud. Samuti vaadati, kuidas tööandja on oma ettevõttes läbi viinud tööõnnetuse uurimistoimingud.

Sihtkontroll viidi läbi kõigis kuues Lõuna inspektsiooni haldusalasse kuulavas maakonnas: Võrumaa, Jõgevamaa, Põlvamaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Tartumaa. Kokku kontrolliti 43 ettevõtet. Sihtkontrolliga olid haaratud enamuse tegevusvaldkondi ja ettevõteteid, kus toimub rohkem tööõnnetusi. Eelnimetatud ettevõtetes oli aastatel 2008–2011 registreeritud 522 tööõnnetust, neist surmaga lõppenud 2 ja raske tervisekahjustusega 72 juhtumit. Enim tööõnnetusi on toimunud puidutööstuses, sellele järgnesid metalli- ja mööblitööstus.

Tööandjatel on probleeme tööõnnetuste uurimisega

Enim probleeme on tööõnnetuste uurimistoimikute vormistamisega. Kontrollitud ettevõtetest olid kümnel uurimistoimikud vormistamata ja 12 uurimistoimikust puudusid kas tunnistajate seletuskirjad või sündmuskoha vaatluskeem/plaan. Tööandja peab uurimistoimikusse koondama kõik uurimisega seotud dokumendid. Enne kui hakatakse tööõnnetuse raportit koostama, tuleb läbi viia tööõnnetuse uurimine. Selleks on vaja teha sündmuskoha vaatlus ning võtta kannatanult ja tunnistajatelt seletuskirjad. Kahjuks jätavad tööandjad need toimingud sageli tegemata.

Kuigi seadusest tulenevalt peab tööõnnetuse raportit säilitama 55 aastat, seda tegelikult elus sageli ei tehta. Tihti pole tööandjad seesugusest nõudest isegi teadlikud.

Asjakohane sündmuskoha vaatlus oli tegemata 20 ettevõttes. Pigem halvaks hindasid inspektorid sellist sündmuskoha plaani/skeemi, kus oli märkimata kannatanu asukoht (10 ettevõtet). Järeldada saab seda, et sündmuskoha asjakohast vaatlust tööandjad praktiliselt ei tee, sest 69% ettevõtetes oli see üldse tegemata. Asjaosaliste seletuskirjad puudusid kolmes ettevõttes ning tunnistajate seletuskirjad kuues ettevõttes. Kõigest sellest saab järeldada, et tööandjad ei oska tööõnnetuse uurimist läbi viia ega uurimistoimikuid korrektselt vormistada.

Õnnetused toimuvad sageli töövahenditega

Enamasti toimuvad tööõnnetused töövahenditega. Kui ettevõttes on ühe töövahendiga tööõnnetus toimunud, siis peaks tööandja üle vaatama kõik sarnased töövahendid. Inspektsiooni huvitaski, kas töövahendid on kogu ettevõttes pärast tööõnnetust nõuetega vastavusse viidud. Kolmes ettevõttes ei olnud seda tehtud. Neljas ettevõttes oli töövahend, millega toimus tööõnnetus, küll nõuetega vastavusse viidud, kuid ülejäänud töövahendid ei vastanud endiselt nõuetele. Positiivne oli see, et ülejäänud 29 ettevõttes olid töövahendid pärast tööõnnetuse toimumist nõuetega vastavusse viidud.

Palju tööõnnetusi toimub ka töökohtadel kukkudes või komistades. Tööandjad hoiavad tootmises kokku põrandapinna arvelt – töökoht, kus töötaja liigub ei ole küllaldaselt suur, liikumisteed on auklikud jne. Tulemuseks ongi töötaja kukkumine või komistamine, mille tagajärjel saab töötaja vigastada. Enamus ettevõtteid oli kõik töökohad peale seesuguse tööõnnetuse toimimist nõuetega vastavusse viinud. Ainult üks ettevõtte muutis nõuetele vastavaks vaid selle töökohta, kus toimus tööõnnetus, jättes teised korrastamata.

Enamasti toimuvad tööõnnetused töövahenditega. Kui ettevõttes on ühe töövahendiga tööõnnetus toimunud, siis peaks tööandja üle vaatama kõik sarnased töövahendid.

Pärast õnnetust tuleb korraldada täiendjuhendamine

Tööandja on kohustatud läbi viima töötervishoiu- ja tööohutusosalase täiendjuhendamise, kui on juhtunud tööõnnetus. Tihti tuleb tööõnnetuste uurimise käigus välja, et ohutusjuhendi või juhendmaterjali koostaja ei ole juhendis ette näinud sellist olukorda, kus toimus tööõnnetus. Sel juhul on ohutusjuhendi sisu vaja täpsustada või täiendada. Seitsmes ettevõttes oli täiendjuhendamine läbi viimata ja ohutusjuhendi või juhendmaterjali sisu täpsustamata/täiendamata. Kuues ettevõttes oli juhendamine läbi viidud, aga puudulikult. 22 ettevõttes oli täiendjuhendamine korraldatud hästi ning täiendatud ohutusjuhendite ja juhendmaterjalide sisu.

Tööinspektsioon uurib raskeid tööõnnetusi

Kui on toimunud raske või surmaga lõppenud tööõnnetus, siis viib lisaks tööandjale uurimise läbi ka Tööinspektsioon. Tööinspektor koostab uurimise lõppedes uurimistoimiku, millest ühe eksemplari saadab tööandjale ja teise

kannatanule. Uurimistoimiku lõpus esitab tööinspektor tööandjale meetmed sarnaste tööõnnetuste kordumise vältimiseks. Vastavalt vajadusele, mida juhtub sageli, koostatakse tööandjale ettekirjutus meetmete rakendamiseks.

Tööandjate kontrollimise tulemusena tuli välja, et kaheksa ettevõtet ei olnud rakendanud korduvate tööõnnetuste vältimiseks meetmeid. Selle tulemusena algatati üks väärteomenetlus ja koostati 11 sunniraha hoiatust kokku 2950 euro suuruses summas. Sihtkontrollist selgus tõsiasi, et Lõuna inspektsiooni haldusala tööandjad täidavad tööõnnetuste ja kutsehaigestumise registreerimise, teavitamise ja uurimise korra määrust halvasti. On näha, et küllaldaselt ei rakendata meetmeid samalaadsete tööõnnetuste kordumise vältimiseks.

Võib väita, et sihtkontroll oli igati õigustatud, sest paljud tööandjad said teada, kuidas tööõnnetuse korral tegutseda. Eriti kiiduväärt on kuus tööandjat, kes olid ettevõttes rakendanud kõiki vajalikke meetmeid.